Ч. 223 (12.879). Львів, вівторок 6. жовтня 1931. Opłata pocztowa zaniaczona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і долар. Франції, Голяндії, Бельгії 25 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Господарська школа Т-ва „Просвіта" в Милованні.

Львів, 4. жовтня 1931.

Одинокою українською господарською школою на українських землях у Польщі є 1-річна господарсько-садівнича школа Т-ва „Просвіта" в Милованні. Завязок істнування школи дав митрополит Шептицький, даруючи у 1906 р. на ту ціль осередок з розпарцельованого майна разом з господарськими будинками. Щоби відчинити школу, побудувало Товариство у 1909 р. величавий шкільний будинок і пристосовило давні господарські будинки до потреб школи. Багато гроша й труду вложено також у садівниче заведення, що мало стати головним доставцем для селян Східньої Галичини.

У передвоєнному часі уладила школа чотири короткі господарські курси. Перший покінчило 30 учасників. Він відбувся в часі від 20. XI. — 31. XII. 1909. р. Другий у часі від 1. XII. 1910 — 1 III. 1911 р. Його покінчило знову 30 учасників. У часі від 8. XII. 1912. р. — 1. IV. 1913 р. відбувся третій курс при числі 20 учасників, а в часі від 15. XI. 1913. — 25. III. 1914. р. відбувся четвертий і останній передвоєнний курс при участи 36 учасників.

Війна припинила шкільну діяльність. Двократна російська інвазія, воєнні операції і звязані з ними переходи військ, зруйнували цілковито передвоєнний дорібок школи, так, що по скінченій світовій і визвольній війні треба було відновити шкілку овоч. деревець, будувати і перебудовувати госп. будинки, направити основно шкільний, подбати за огорожу, шкільний і кухонний інвентар, шкільні научні прибори, бібліотеку і т. д. Повоєнне лихоліття і брак фондів не дозволяли довший час на відновлення діяльности школи. Щойно у 1922 р. відбувся пробний 4-місячний господарський курс при участи перших 13 учеників. Відновлена школа не вдавалася наслідком недостачі всякого заінтересування школою у тих бурхливих часах, так що годі було витрачуватися на ведення школи. Також невідрадний господарський стан маєтку з усіма наслідками воєнного і повоєнного лихоліття спинював у великій мірі працю школи. Більше плянову працю розпочала школа в 1925 р., перевівши коштовну віднову будинків і поробивши конечні вклади у господарство.

У 1925-26. р. уладила школа пятимісячний, зимовий курс, а в роках 1926-27, 1927-28 і 1928-29 семимісячні курси. Курси вповні себе оправдали. Саме тому перемінено школу з днем 1. I. 1930 р. на сталу з однорічним кусом навчання. Товариство „Просвіта" рішилося на таку зміну, руководячися досвідом, що короткі зимові курси не вистарчають для здобуття всестороннього знання, потрібного селянинові до ведення поступового господарства.

З кінцем цього року покінчить школа другий рік своєї праці як однорічна школа. У часі від 1925 р. скінчило школу 136 учнів, котрі після повороту домів стали піонірами господарського поступу по своїх селах. У научнім пляні присвячується особливу увагу навчанню теорії кооперації і кооперативного книговодства. Крім того школа уладжує ще щороку шеститижневі курси кооперативного книговодства і діловодства. Від 1925 р. уладжено 6 кооперативних курсів; курси ті покінчило 144 учасників та 136 учнів госп.-сад. школи, разом 280.

Плян науки в школі дуже обширний, охоплює всі галузи знання, що мають якенебудь відношення до праці хлібороба. Вчать там про управу ростин, годівлю тварин, молочарство, організацію господарства, садівництво і городництво, пасічництво, ветеринарію. З навчанням цих предметів тісно звязані фізика, хемія, ботаніка, зоольогія і мінеральогія, а в господарстві відбувають учні практику. Крім фахового, практичного і теоретичного образування школа виховує учнів на свідомих і карних громадян, що мають працювати по селах не тільки над піднесенням власною господарства, але мають також занятися організацію культурно-освітніх і економічних установ села. В тій ціли проходять учні курс української літератури, історії, географії й інших загально образуючих предметів. Учням звертають увагу на організацію праці в громаді, в читальні, у кружку „Сільського Господаря" і кооперативі. В тій ціли організують учні в себе освітній гурток, що дає реферати з ріжних ділянок та знайомить своїх членів з минулими і сучасними суспільними подіями; у шкільній кооперативі набувають учні практичного знання організації і ведення кооперативи.

Шкільне господарство із взірцевою стайнею, з взірцевим новопобудованим курником, шкілка овочевих дерев з маточним садом, город і пасіка служать до демонструвания при навчанні фахових предметів. У місцевій районовій молочарні проходять учні практичне молочарство.

Учні мають приміщення в шкільному приюті за оплатою 5 зол. місячно (зі світлом, опалом і праннням), а харчуються в кооперативній харчівні за зворотом дійсних коштів (біля 30 зол. місячно).

Шкільний рік починається 20. I. кожного року і тревае з двотижневою перервою в часі Великодних Свят до 20. грудня. Наука в школі безплатна. Учні школи користають при переїзді залізницями на свята і по скінченні школи 50 прц. знижкою.

В школі учить 4 сталих учителів, а крім цього інші фахові сили доїздажають для навчання спеціяльних предметів (напр. ветеринарії, кооперації).

На днях проголошує Головний Виділ вписи до школи на 1932 р. На цей конкурс повинна звернути увагу сільська інтелігенція і заохотити свідоміший елемент села вступати до милованської школи. Брак інтелігентних працьовників на селі відчувається на кожному кроці, а всякі невдачі чи неправильности у праці наших сільських установ спричинені головно недостачею відповідно підготовлених людей. Тому в кожнім селі повинен найтися абсольвент милованської школи.

Генеральна офензива „Т. Ш. Л."

на східні окраїни.

Нещастя чи радше скандал...

Якщо зважимо, що з 3.120 українських народ. шкіл, які за польською шкільною статистикою істнували ще в 1922 і 1923 рр., лишилося тепер около 500 т. зв. українських шкіл, де фактично вчать головно по польськи, а решта українських шкіл спольщена і зутраквізована (що на одно виходить), то фактично стан польського посідання після війни дуже поширився.

Нові керманичі „Т. Ш. Л." починають новий наступ на східні окраїни при щедрій допомозі уряду (отже грішми з податків також українського населення) в часі, коли державне шкільництво в Польщі переходить жахливу трагедію.

Вже в минулому шкільному році для 840.000 дітей в П[illegible] не було ані місця в істнуючих школах, [illegible]ників, ані учителів для них і з тої нагоди у[illegible]санаційний орган „Ілюстрований Курер Подзенни" писав тоді м. ін. ось що:

„Шкільна влада станула з початком цього шк. року перед фактом величезного напливу шкільної дітвори до народніх шкіл. Фактичне положення таке, що мусимо казати не про наплиаючу хвилю, але про повінь. Маємо нещастя чи радше скандал, що в кожному повіті велике число дітей буде рости без світла знання, навіть у західних частинах краю (!)... Стоїмо перед маревом темноти".

Щоби сяк-так рятувати ситуацію, уряд обіцяв соймові, що від вересня 1931 р. призначить 3.500 нових учителів. Та на ділі не тільки не дав тих обіцяних 3.500 нових учителів, але усунув зі служби яких 10.000 учителів, зачинив 2.000 шкіл, а в решті шкіл постягали кляси та поперемінювали 7-клясові школи на 4-клясові, а 4-клясові на 3-клясові і т. д. Станислав Ромер пише з тої нагоди в „Курері Львовскім" з 7. IX. 1931 р. м. ін. ось що:

„Щороку прибуває 200.000 дітей... Вже нині такий стан, що — числячи по 60 дітей на одну клясу — треба би 60.924 нових шк. кляс... На самі шкільні будинки треба би 4 до 5 міліярдів золотих! Числячи по 3.000 зол. на рік на 1 учителя (молодші беруть менше, старші більше) слід би рік-річно підвищати квоту на учит. платні на 20 міл. зол. Знаємо, що **Польщу не стати на такий видаток.** Дехто, що дуже цінить освіту, кличе, щоби урвати від війська... Такі ради не є ані мудрі ані практичні. **Ніякий уряд не візьме цього на себе".**

Але не дивлячись на цей катастрофальний стан державного шкільництва — державна допомога на офензиву „Т. Ш. Л." „...є певна і вона буде"!

Українське громадянство розуміє, що це значить. Експанзія „Т. Ш. Л." на східних окраїнах це ще одна спроба асиміляції нашого насе-

Wyciąg z protokolu wspólnego z dnia 29. września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 215. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 26 września 1931 r. do sygn. VI. 1 Pr. 417/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 29. września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 25 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 215 z daty Lwów, dnia 26 września 1931 r. zawierającego w artykule p. t. „Oborona praw ridnoi mowy" w ustępie a) od słów „Starostwo w Czortkowie" po słów „zwuczat doslіwno", b) w ustępie od słów „Zowsim zrozumiło" do końca artykułu znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzial. redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1863, t. j. grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu wyszydzaniem nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręcaniem faktów poniżyć w powadze zarządzenia władzy administracyjnej pod względem jej urządzenia w zakresie prawa stosowania przymusu w razie niezastosowania się do tych zarządzeń i pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tej władzy, co odpowiada znamionom występku z § 300 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr.

Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

лення, згідно із тою старою теорією польських політиків зперед 300 літ, що українці це по суті поляки.

Єдиною обороною проти такого наступу буде зміцнена праця над кружками „Рідної Школи“. Наше громадянство мусить пригадати собі при цій нагоді обовязок складати щомісячні жертви на постійні потреби „Рідної Школи“ і спромогтися на ювилейні дари.

Тут іде боротьба за майбутність українських дітей.

Іван Герасимович.

ще не перестало блукати по умах, які нас цілковито не знають, або знають тільки з іронічного усміху над нами, ще не перевелося, свідчить теперішне хліборобське самоврядування. Але й на його зміну нема великих надій. Та всеж таки нашим обовязком є виказати, що і на цьому, хтось думав би, чисто господарському полі, трактують нас „per non est“ не дивлячись на те, які це буде мати далекосяглі наслідки у майбутньому.

Інж. Евген Храпливий.

—o—

Хліборобське самоврядування.

4. Хліборобське самоврядування чи Малопольське Товариство Рільниче?

Дальшим вислідом представлення Малопольського Товариства Рільничого до станиславівського воєвідства було те, що воєвідська Хліборобська Комісія, на своєму засіданні дня 2. червня 1931, ухвалила відповідний реґулямін для повітових Хліборобських Комісій для всіх повітів станиславівського воєвідства. Цей реґулямін має бути розісланий до ухвалення по повітах, а потім буде обовязуючий.

У § 4. цього реґуляміну спрецизовано склад Повітової Хліборобської Комісії. Так як інструкція мін-ства рільництва говорить ще про делеґатів добровільних хліборобських орґанізацій, які малиб входити до тих Комісій, то вже у цьому реґуляміні сказано, що має входити тільки президент повітової хліборобської орґанізації, котрій то (вже тільки одній!) орґанізації переказано реалізацію цілости хліборобської програми, ухваленої Радою, і то як заступник предсідника Комісії. Таким чином щезли вже добровільні хліборобські орґанізації, а лишилася одна, упривілеєна, якою є по наших повітах Окружні Т-ва Рільничі Малопольського Товариства Рільничого. Рівночасно цей реґулямін хоче цілком докладно виелімінувати зовсім філії „Сільського Господаря“ від участи у повітових Хліборобських Комісіях. Нас певно відсилатимуть до того, що Комісія може покликати ще 5 фахівців, які практично працюють у сільському господарстві, ну і може трапитися, що між ними буде також якийсь член Ради філії „Сільського Господаря“. Однак це може бути, але не мусить бути, а до того цим фахівцям бракуватиме леґітимації говорити іменем нашого Товариства.

Вислідом такого **монополю** Малопольського Т-ва Рільничого у воєвідському та повітовому хліборобському самоврядуванню є те, що вся грошева допомога переходить на це товариство, а з тим відсувається і вся праця, яку передбачено в розпорядках центральної влади, від нас у чужі руки. А не треба забувати, що власне отсі самоврядні бюджети складаються в першу чергу **з гроша хліборобів**, а мають йти на удержання ріжних інструкторів, інспекторів і подібних спеців, які не можуть мати з нашим селом нічого спільного, бо є для нього чужі, і досі не виказали найменшого нахилу до якоїнебудь бодай маленької, примітивної праці для нашого села. А коли заповіли, що будуть аж „щастя“ приносити нашому хліборобові, то дістали бажані гроші,, з яких досі (не мали ми відомости з наших сіл), мабуть мало скористав український хлібороб.

Про цей монополь на працю і гроші для М. Т. Р. говорить інструкція про хліборобську діяльність повітового Союзу Комунального, ухвалена станиславівською воев. Хліборобською Комісією 2. VI. 1931, яка каже в § 2:

„Повітовий Союз Комунальний буде реалізувати свою програму з ділянки піднесення хліборобства, ухвалювану щорічно Повіт. Радою, а яка то програма має свій викладник у бюджеті (відділ хліборобства) за посередництвом тої повітової хліборобської орґанізації, **яку поручить воєвода на підставі опінії воєвідської Хліборобської Комісії.**

Тут вже не тільки нема мови про дві або більше орґанізацій, але в додатку ще є поручення воєводи, яке не може бути сумнівне щодо вибору між М. Т. Р. і „Сільським Господарем“. Але в дальшому, в § 6. цієї інструкції, говориться:

„Фаховий персонал повітового Комунального Союзу **віддається до диспозиції повітової хліборобської орґанізації, вказаної в § 2.** нинішньої інструкції, при чім повітовий інструктор обовязаний **сповняти функції начальника бюра тої орґанізації,** лишаючись рівночасно хліборобським референтом Повітового Виділу і виконуючи на поручення предсідника Виділу ті референдарські чинности, які виходять з обсягу праць Повітового Виділу, або будуть йому переказані державною адміністраційною владою“.

Отже цілком ясно, що самоврядування, а упривілеєне хліборобське товариство — це на ділі одно і те саме. На щож говорити тут про хліборобське самоврядування?

Та нашим обовязком є ще й тепер настоювати далі, щоби Т-во „Сільський Господар“ було допущене до повітових і воєвідських Хліборобських Комісій, як рішаючий чинник та щоби в цей спосіб не допускати до монополю чужого нам товариства. Бо заповідання цим товариством, що воно працюватиме для наших хліборобів та що не заборонює їм вступати у свої члени, є нічим іншим, **як засобом виперти наші хліборобські установи і заняти їх місце** там, де вони могли би з користю для українського села працювати. При цім насувається гадка, що при здержанні або обмеженні державних субвенцій, отсі самоврядні гроші дуже декому пригодяться, тому і така радість до праці серед „братнього“ народу.

Зновуж наші делеґати у повітових Хліборобських Комісіях повинні рішучо вимагати зміни реґуляміну в тому напрямку, щоби в склад Комісій входив з засади делеґат Т-ва „Сільський Господар“, та щоби таким чином був бодай свідок як господарять нашими грішми, коли ми вже не маємо рішаючого впливу на те, що з тими грішми мається зробити.

Для нас неменшої ваги є теж і справа, що під покришкою праці для одної і то невеликої частини іншо-національного хліборобського світу, використовується всі фонди, які на цю ціль складає хліборобство цілого воєвідства чи повіту. Коли хліборобське самоврядування зведено у нас до того, що воєвідські і повітові Хліборобські Комісії є лише орґанами дорадними та не вяжуть в ніякому випадку децизій воєвідських чи повітових самоврядних установ, то бодай для задержання пристойности у поступованні треба було залишити у цих дорадчих орґанах, якими є Хліборобські Комісії, делеґатів одинокого українського хліборобського Т-ва „Сільський Господар“. Та коли це не сталося, то це є тільки ще один зайвий доказ на те, якими шляхами хочуть робити з нас „щасливий братній нарід“, який бідака сам не знає, що найшовся для нього ще один опікун.

Коли так справи маються, то нехай ніхто не дивується, що мусимо стояти на становищі, що **в нас хліборобського самоврядування нема,** робиться замість цього своєрідну політику посередньо проти українських хліборобських орґанізацій, а самоврядні фонди вживається далеко не на підтримування хліборобської культури всього населення. Доказом цього нехай будуть перипетії хліборобського самоврядування в станиславівському воєвідстві, де наші орґанізації старалися зі своєї сторони зробити все можливе, щоби увійти бодай до отсих дорадних самоврядних орґанів, але показалося, що й там для них за високі пороги.

Що „ущасливлювання“ нас ріжними чужими чинниками найменш до того покликаними

Інтерпеляція в анґлійськім парляменті в нашій справі.

Дня 24-го вересня посол Мальон звернувся до заст. міністра закорд. справ із запитом, чому Комітет Трьох відклав розгляд українських петицій на пізніше, аж на січень, коли його обовязком було розглянути їх у речинці назначенім ?

На це заст. міністра відповів, що посол Мальон неточно розуміє термін „відкладення“, бо Комітет Трьох відложив свою нараду не до січня, а до 18-го вересня, на те, щоби польський уряд міг дати відповідні інформації в дотичній справі, а щойно тоді Комітет рішив вписати справу на денний порядок Ради Ліґи, яка розгляне справу аж у січні.

—o—

Чи Франція є скарбником світа?

Подробиці з побуту французьких міністрів у Берліні.

Докладні подробиці з ходу берлінських нарад заперечують загально прийнятому переконанню наче французькі міністри у Берліні виступали у ролі скарбників світа і фінансових диктаторів.

Питання фінансової підтримки Німеччина Францією було взагалі порушене дуже коротко й мимоходом. Прем. Ляваль заявив, що пора для позичок найбільш некорисна, як лиш можна уявити собі, і що Франція, заторкнена сильно анґлійським фунтом, сама має поважні фінансові трудноші. Правдою є, що Ляваль, який є також французьким міністром внутрішніх справ, в ночі з неділі на понеділок працював до 4 год. ранку, щоби видати розпорядження у звязку з захитанням одного великого французького банку. Німецькі учасники у переговорах впевняли потім журналістів, що Ляваль зовсім не робив враження представника найбогатшої країни Европи, який хоче диктувати умовини, — а радше політика, який рахується з поганою фінансовою будуччиною власної держави. — Інша річ, що це могла бути спеціяльно придумана тактика французьких міністрів, бо чейже фактично в нинішній Европі Франція є власником найбільшого запасу золота й другим — по Зединених Державах — богатирем світа, а її внутрішні трудноші випливають саме з браку відваги й неохоти зревідувати шляхи фінансової політики, які штучно накопичили в краю стільки богацтва.

Після смерти М. Галущинського.

ДАЛЬШІ ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ.

Нижче подаємо ті заяви співчуття, що їх прислали ріжні установи та поодинокі громадяни протягом двох останіх днів:

Товариство „Просвіта“ у Ужгороді, Український Університет у Празі, Союз Українських Пластунів Еміґрантів у Празі, Українське Бюро в Льондоні, Українське Академічне Т-во „Січ“ у Відні (яке в дні 30. вересня відбуло жалібне засідання виділу, присвячене памяти свого б. члена і голови Т-ва), Український Громадсько-Допомоговий Комітет в Букарешті (зам. вінка вислав на Тво „Просвіта“ 5 п. зол.), українська політ. еміґрація в Румунії, Дмитро Геродот в Букарешті, Українська Громада в Серенґу (Бельґ'я), члени Матірнього Т-ва „Просвіта“ в с. Цумань пов. Луцьк, філія „Просвіти“ в Комарні, відділ Українського Центрального Комітету у Львові, Т-во „Міщанська Родина“, Повітовий Комітет УНДО, Кружок „Рідної Школи“, Т-во „Боян“ — всі в Городенці, Повітовий Комітет УНДО в Коломиї і ін. Вкінці зазначимо, що між першими, що прислали свою заяву співчуття (на руки голови УНДО д-ра Дм. Левицького) був видавець і гол. ред. аґенції „Варшавської Інформації Пресової“ (ВІП) та м. ін. щоденного бюлетину „Вядомосці Українські“ — п. Стефан Люблінер з Варшави. Крім того відмітимо ще заяви від ґр. Аґенора Ґолуховського, від Корпорації „Галич“ у Данціґу і від Польської Ґрупи Міжпарляментарної Унії у Варшаві.

ВІДГОМІН НА ПРОВІНЦІЇ.

Читаємо в яворівському „Українському Слові“ (ч. 65.): „На вістку про смерть голови Т-ва „Просвіта“ у Львові, бл. п. Михайла Галущинського, вивісили українські установи в Яворові чорні хоругви на своїх будинках і розліпили клепсидри по місті, а представники всіх повітових і місцевих яворівських товариств та установ зібралися на жалібне засідання 25. м. м. у „Міській Читальні“ в Яворові. Засідання відкрив голова філії Т-ва „Просвіта“ в Яворові довшою згадкою про Покійного, що присутні вислухали стоячи. Опісля рішено вислати на руки Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові жалібну грамоту з підписами президій всіх повітових і місцевих яворівських товариств та установ, вислати делеґацію з вінком на похорони до Львова, повідомити читальні і завізвати їх до жалоби й участи в похоронах, вкінці відправити за Покійного поминальне богослуження в Яворові“.

Повітовий Комітет УНДО в Коломиї відбув жалібне засідання, присвячене памяти Покійного, на якому голова Комітету присвятив бл. п. М. Галущинському теплу згадку. Промови вислухали всі присутні стоячи.

ЗАМІСТЬ ВІНКА — НА „ПРОСВІТУ“.

Замість вінка на могилу бл. п. Мих. Галущинського зложили на Т-во „Просвіта“ дальше: Арсен Роман Заячківський з Надвірної 20 зол., і пані Волосянський з Золотого Потока 20 зол. і Ізидор Громницький зі Львова 10 зол.

Про напасть на пос. Мілєну Рудницьку у соймі.

В доповнення короткої звістки про напасть, яка стрінула пос. М. Рудницьку в пятницю, в другому дні біжучої соймової сесії, подаємо такі подробиці:

Вже підчас промови пос. д-ра Ст. Барана, серед безперервних окликів, що лунали з лавок Б. Б., впало кілька окликів, не дуже — делікатно кажучи — розумних та особисто образливих, під адресою пос. Рудницької. Особливу енерґію проявляв тоді „славний" уже з подібних подвигів пос. Клешинський. Коли після скінчення засідання пос. Рудницька вийшла до кулюарів, обсипав її образливими вигуками інший посол з Б. Б. д-р Белюховський, лікар(!) з Ченстохови. Пос. М. Рудницька звернулася з листом до маршала сойму Світальського з просьбою взяти її в оборону перед подібними некультурними напастями, що належить до маршала.

Подвиги пп. Клешинських і Белюховських є безумовно наслідком тої цілком непритомної нагінки ріжних „курєрків", які від якогось часу чіпилися посолки Рудницької, як пяні плота, оперуючи ріжними фантастичними інсинуаціями, які „інтеліґентні" читачі тих ґазет приймають за добру монету. Останній інцидент є одним з тих, які ще дужче „піднесуть" авторитет варшавського сойму.

Неймовірний факт.

Про одну „книгу" і благословенство папи.

(В. Н.) Три роки тому, в 1928 р., святкувала офіціяльна Польща і її корінно-польське населення десятиліття державного істнування. З цієї нагоди на книгарському ринку появилась безліч публікацій, яких автори старались білянсувати осяги своєї батьківщини за першу декаду відновленого самостійного життя, чи то загально, чи то специяльно на поодиноких ділянках.

Між цими публікаціями вибивалась своєю монументальністю памятна книга найбільш у Польщі поширеного бульварного щоденника, популярного краківського „Курєрка"*). Появилась ця книга тільки з початком минулого року.

На богатий матеріял, охоплюючий у сумі всі царини життя польської нації в теперішньому, складаються статті більше двох сотень авторів, із яких чимало має вироблене імя і належить до найчільніших польських громадян-працьовників. Цей матеріял, уміло розміщений на 1178 сторінках великої чвірки, дальше велика кількість добре технічно виконаних ілюстрацій, з яких чимало є рарітетами, видобутими з музеїв, вкінці — гарний папір і чіткий друк — все те надає книзі трівалу вартість.

І саме тому, що вартість її є трівала, що не є це ювилейна макулятура, взяли ми цю книгу в руки після її появи і поринули в лектуру. Побороли ми в собі навіть внутрішню нехіть, яку мимоволі викликає кожний плід друкарського станка краківського „Палацу преси", кожний плід, пронизаний заїлим, зоольоґічним просто шовінізмом, тенденційним наставленням і провокаційною нетерпимістю усього українського і фальшивим патріотизмом.

Читаючи „Десятиліття відродженої Польщі", виловлювали ми перш усього те, що вяжеться з нашим світлим хоч сумним минулим і з нашою теперішністю. І здавалось нам чомусь, що після десятка літ, коли розвіявся вже чад кровавого похмілля і „їхне" затріюмфувало, стрінемо безпристрастну літопись, пошанування чужих ідей, святощів і зривів...

Даремно!

Ворожа нам тенденційність „Іл. Курєра Цодз." не пощадила і цієї пропамятної книги. Скрізь гнів пана на бунт раба, скрізь ідейне наставлення „ягайлонців" „од моржа до моржа", скрізь нескривана ненависть до зусиль українського народу відбудувати свою державу; ласкавий усміх у сторону „петлюрівців" з одночасним трактуванням їх як гельотів; претенсіональність, яка доходить до смішности (ось зразок: „Білорусини й українці завдячують свої вольности в Росії польській побіді" — стор. 79); авжеж найбільша ненависть до галицьких українців, які посміли вести війну з поляками.

Редакція з розмислом залишила в книзі плутанину авторами назв нашого народу. І так стрічаємо там: „руські", українські, „малоруські", „русінські" і навіть „полудньово-руські". Ціла мозаїка...

У повені ненависного матеріялу, мов острівці, ягайлонські кличі про „рівноправність":

„Політика окупантів (заборцуф) — читаємо в статті „Рахунок совісти" на стор. 56 — працювала проти засади співпраці з поляками тих усіх народів, яким уже ягайлонський прапор ґарантував вольність і рівноправність тоді, коли Росія і Німеччина гнобили свої власні народи"...

Серед теперішної дійсности — це справді гумористична лектура, тим більше, що в дальших уступах цього „рахунку совісти" ніякого признання гріхів немає. Бо гріхи проти „ягайлонської ідеї рівноправности" в інтерпретації „Курєрка" і його книги є тільки по стороні тих народів, які ніяк не хочуть всадити голови в ярмо **такої рівноправности.** Ось і все.

*

Булиб ми ніколи не писали цих своїх заміток з приводу книги „десятиліття", якщоб не признання папи, яке саме недавно опублікував „Курєрок". Письмом із 16. вересня ц. р. кардинал Пачеллі сповістив про це п. М. Домбровського, дякуючи в імені папи за дарований примірник „величавого твору" й уділяючи Апостольське Благословення для редактора і його співробітників.

Можнаб не вірити тому, якщоб не факсіміле того письма, відбите в „Курєрку" з 28. вересня 1931.

І доводиться жаліти, що Ватикан не спромігся збагнути **духа** цієї книги, відзначуючи документ ненависти, національного еґоїзму і нетерпимости, себто прикмет ворожих Католицькій Церкві, своїм благословенням.

Російськими чорносотенцями бридився цілий світ, а польських епіґонів цієї „чорної сотні" благословить папа, падучи жертвою недокладних інформацій.

*) „Dziesieciolecie Polski odrodzonej" 1918—1928

Шляхом допомоги „Просвіті".

Конференція представників української преси у „Просвіті".

(Комунікат канцелярії „Просвіти".)

Президія Т-ва „Просвіта", маючи на увазі великанське значіння преси в справі пропаганди праці і нових почнинів Мат. Т-ва, запросила на день 1. Х. представників української національної преси на спільну конференцію. На конференції цій явились такі представники преси: від „Діла" ред. Німчук, від „Часу" ред. М. Голубець, від „Мети" д-р Гнатишак, від „Нового Часу" і „Народньої Справи" ред. Ю. Шкрумеляк, від „Нової Зорі" ред. д-р О. Назарук, від „Громадського Голосу" ред. д-р М. Стахів, від „Правди" ред. Гайдук, від „Г. К. Ч." ред. інж. Храпливий, від „Сільського Господаря" ред. інж. Холевчук, від „Службовика" ред. д-р К. Коберський, від „Українського Слова" (з Яворова) ред. Е. Яворівський, від „Світу Дитини" ред. М. Таранько, від „Січових Вістей" ред. Федорчак.

Від Президії Т-ва відкрив конференцію ред. **В. Мудрий** і представив присутнім теперішне важке матеріяльне положення Т-ва, яке в великій мірі гальмує всі його найкращі почини і спроби. Економічна кріза сильно відбилася на впливах Т-ва і тому Гол. Виділ, щоби найти можність ведення нормальної освітньої праці шукає всяких засобів, а в тім і підтримки преси для успішного переводження в діло своїх плянів. Конкретно в даному випадку мова про пропаганду свята книжки згл. поширення книжки, творення і поповнювання бібліотек у місяці жовтні, а відтак у місяці грудні „свята Просвіти" і збірки дару та врешті переведення внутрішньої позички для сплати найближчих зобовязань Т-ва.

У дискусії забирали голос **інж. Храпливий, д-р М. Стахів, д-р О. Назарук інж. д-р М. Хо левчук і д р Карло Коберський. Інж. Храпливий** підніс, що не дивлячися на евентуальний успіх позички належалоб позбутися частини нерентовних земельних посілостей. Така продаж відтяжилаб Т-во, а навіть при теперішних впливах Т-во булоб самовистарчальне, колиб не обтяження відсотками. **Д-р М. Стахів** вказував на доцільність цілковитого обмеження в часі теп. крізи видавн. діяльности, а зате радив узятися до більше інтензивного поширювання книжки, яка лежить у маґазинах Т-ва. Напрям праці Т-ва повинен бути методольоґічний в освітній праці та люстраційній. Справу успіху внутрішньої позички звязує з повним довірям широких кругів населення до проводу Т-ва, яке можнаб піднести, чи то персональною зміною складу Гол. Виділу, чи то рішучим переходом на дорогу доцільних реформ. **Інж. Холевчук** підніс, що продаж частини маєтностей під дану хвилю булоб важко перевести. У випадку парцеляції не повернулись би грошеві вклади Т-ва у будинок госп. школи у посілости Милowання, а частинна продаж загрожувалаб дальшому веденню годівельної господарки. Щодо другої маєтности Угерець Винявських, то вважає її взірцево загосподарованою і думає, що вона вже повинна стати доходовою. Пропонує створити фонд ім. пок. М. Галущинського, який мав би санувати теперішне матеріяльне положення Т-ва, а який згодом мав би стати основою дальшої освітної праці згідно з думками і проектами пок. Голови. **Д-р Назарук** вказав на доцільність доведення Т-ва до самовистарчальности хоч би шляхом чи то редукції персоналу чи чинностей. Радить справою внутрішньої позички зацікавити в першу чергу наші центральні економічні установи, обовязком яких є матеріяльно піддержати Т-во, праця якого лягла в основи їхнього існування. А це тим більше, що є в нас інституції, які виказують понад пів міліона зол. річно чистих прибутків. Так само вказаним булоб при внутрішній позичці звернути увагу на нашу еміґрацію в Америці, згуртовану в тамошніх допомогових і церковних організаціях. Одначе підтримку всіх тих справ католицькою пресою, яку репрезентує, тісно звязує з узгідненням діяльности проводу до католицької церкви. **Д-р Стахів і д-р Коберський** висказуються проти редукції як персоналу так і чинностей Т-ва та підкреслюють ще раз справу скріплення довіря широких мас до проводу Т-ва. Колиб ця справа позитивно була переведена, то внутрішня позичка дописалаб.

На закінчення конференції ред. **В. Мудрий** подякував присутним за участь, ствердив, що всі піднесені думки мали на меті добро Т-ва та що передасть їх обєктивно і вірно під розгляд Головного Виділу Т-ва. Накінець прохає ще раз присутніх представників преси підтримати теперішню акцію Т-ва, звязану з негайними, пекучими і поважними зобовязаннями „Просвіти", платними вже в перших днях листопада. Щодо інших висунених у дискусії проектів, то над ними без сумніву буде застановлятися Головний Виділ. Крім того всі вони обчислені на дальшу мету, а допомога Т-ву необхідна негайно.

Ціла конференція перейшла спокійно у надзвичайно річевому відношенні до справ Товариства, при чому і всі голоси критики були диктовані виключно думкою якнайкраще допомогти Товариству.

Уряд ухвалив проєкт пресового закону.

На останному засіданні Ради Міністрів ухвалили новий проект пресового закону на місце знесеного соймом попереднього, що був запроваджений декретом През. РПІ. Новий проєкт запроваджує майже всі знесені попереду приписи й буде в найближчому часі внесений на порядок соймових нарад.

—o—

За скасування наглих судів.

З рамени ППС поставлено на засіданні соймові м. ін. внесення на знесення наглих судів, зміну нового вязничого правильника і на введення судів присяглих у цілій Польщі. Це останнє слід пояснити тим, що так важна інституція як суди присяглих не істнують на терені цілої Польщі, прим. не передбачує їх процедура, що обовязує в б. Конґресівці.

З партійного життя.

ЗАСІДАННЯ ЦК УНДО.

В суботу, 3. жовтня ц. р. відбулося вечором засідання Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання. Засідання відкрив ред. *Вас. Мудрий*. У своєму слові споминув помершого члена ЦК *д-ра Івана Курівця* та помершого перед кількома днями члена Екзекутиви УНДО посла *Мих. Галущинського*, память яких присутні вшанували повстанням з місць. Відтак ред. Мудрий привитав присутніх після виходу з вязниці вперше на засіданні ЦК: голову партії і Парляментарної Репрезентації посла д-ра *Дмитра Левицького*, заступника голови партії б. посла, берестейського вязня, редактора партійного органу „Свобода" *Володимира Целевича*; головного секретаря партії посла д-ра *Любомира Макарушку* і накінець видатного члена партії, б. посла і берестейського вязня *Івана Ліщинського*. Всім їм учасники засідання влаштували сердечну, привітну овацію.

Переходячи до чергової точки порядку нарад ред. *Мудрий* зложив короткий інформаційний звіт із діяльности Президії та Екзекутиви партії за час від останнього засідання ЦК, то є від 7. березня ц. р. по останні дні.

Обговоривши діяльність провізорично, хоч і згідно з організаційним статутом, проводу партії, тромовець поставив справу довіря для всіх недавно звільнених із вязниці членів найвисшої президії партії, тобто для пп. д-ра *Дм. Левицького*, *В. Целевича* і д-ра *Л. Макарушки* за їх діяльність до часу їх арештування минулого року, в тій цілі, щоби вони зараз-же обняли провід партії. *На внесення д-ра Мих. Волошина присутні ухвалили однодушно усім їм повне довіря*, після чого ред. В. *Мудрий* висловив їм в імени усіх присутніх щире співчуття за все у вязниці перебуте лихоліття та *передав у руки голови під гучні оплески учасників провід ЦК і партії*.

Після короткої промови голови партії д-ра Дмитра Левицького, в якій він між іншим заповів, що вжиє всіх заходів, щоби в якнайкоротшому часі скликати Народній Зїзд, приступлено до обміркування дальших точок порядку нарад уже під його проводом.

Перед тим ще на внесення посолки *Мілени Рудницької* висловлено признання за працю і ведення партії дотеперішньому, провізоричному проводові.

З черги обговорено справу мандату із Станиславівської округи, звільненого наслідком смерти невіджалуваної памяти посла Мих. Галущинського. Відтак вислухали присутні реферату в. о. секретаря партії ред. *Гр. Гладкого* про орган партії „Свободу" та про фінанси партії. В обох цих справах принято постанови, які будуть подані до відома членів партії окремим комунікатом-обіжником.

Накінець присутні вислухали звіту з поїздки до Женеви цьогорічних делегатів на конґрес зорганізованих національностей послів *Мілени Рудницької* та *Зенона Пеленського* й учасника попередніх поїздок до Женеви посла д-ра *Ярослава Олесницького*. На цьому засідання закінчено.

Чергове засідання ЦК має бути вповні присвячене політичному рефератові і політичній дискусії.

*

НОВИЙ ПРОВІД УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

На цьомуж засіданні ЦК УНДО принято до відома і затверджено новий провід Української Парляментарної Репрезентації в такому складі: пос. д-р *Дмитро Левицький*, голова; сен. д-р *Антін Горбачевський* (як голова сенатського клюбу), пос. *д-р В. Загайкевич* і пос. *О. Луцький* заступники голови; пос. *В. Великанович*, секретар. — На тому місці слід зазначити, що пос. *Остап Луцький* бере тепер участь у конґресі Міжпарляментарної Унії, який відбувається в Букарешті (Румунія). У тому конґресі бере участь і посол канадійського парляменту наш земляк *Лучкович*.

Інавґурація акад. року на Богословській Академії у Львові.

Львів, 4. жовтня 1931.

Інавґурація нового академічного року на Греко-католицькій Богословській Академії, а одночасно й нового акад. року для всієї української університетської молоді у Львові відбулося нині вельми святочно. Інавґурацію попередила торжественна Служба Божа в церкві св. Духа, що її відправив у заступстві недужого митрополита о. ректор д-р Сліпий. Співав хор студентів Академії. Під кінець богослуження вніс о. ректор многоліттєвія папі, митрополитові і греко-кат. епископам, професорам та студентам Академії. В богослуженні взяло участь багато студентів-богословів та світських, а крім того дуже поважне число що-найчільніших українських громадян.

Після богослуження перейшли професори, студенти та гості до авлі Академії, де відбулася друга часть свята. На вступі відспівав хор питомців псалом, після чого **о. ректор д-р Сліпий** здав звідомлення з минулого 3-ліття Академії (1928—1931). У звідомленні чули ми про гарний розвиток Академії, про стан професорської колегії, слухачів (яких у мин. році було понад 200), про наукові установи та видавництва Академії. Звідомлення це появиться небавком друком.

З черги виголосив проф. д-р **Микола Чубатий** інавґураційний реферат п. з. „Українська церква в половині XI. віку на роздорожжі". Референт порушив вельми цікаву тему, оперту на власних студіях, а саме, яке становище заняла українська церква до Риму і Византії по схизмі Керулярія (1054). Реферат викликав помітне зацікавлення навіть серед неспеціялістів.

Закінчив свято хор студентів Академії відспіванням кантати. Свято пройшло вельми поважно і свідчило про те, що діло, започатковане експ. митрополитом, стає під умілим проводом о. д-ра Сліпого справжньою гордістю нашої церкви і нації.

—о—

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОС. РІС-ДЕЙВІС ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

„Манчестер Гардіен" подає зміст промови, яку пос. Ріс-Дейвіс виголосив на зборах Лейбур Парті в Манчестері. Він здав звіт зі своєї подорожі по Сх. Галичині. Ріс-Дейвіс сказав, що треба піддержувати домагання українців у справі автономії для Східньої Галичини. Хоч у СРСР є 40 міліонів українців, то галицькі українці не є прихильниками комунізму.

НЕ БУДЕ ЗМІН У ПОЛЬСЬКОМУ УРЯДІ.

У Варшаві кружляли чутки про недалекі зміни в уряді. З офіціяльних кол заперечують ті чутки.

Всеж таки варшавські часописи приносять чутку, що міністр праці, ген. Губіцький уступить, його наслідником буде віцеміністр Шубартович.

ПРОТЕСТ ІЗ ПЕРЕМИСЬКОЇ ОКРУГИ ПЕРЕД НАЙВ. СУДОМ.

У понеділок, 5. жовтня, Найв. Суд у Варшаві розглядатиме 3 протести при виборів до сойму із 48. округи (Перемишль) і протест проти вибору пос. Августинського в тійже окрузі. З оккругі тій вийшов послом д-р В. Загайкевич від УНДО, 4 посли з ББ і 1 із Стр. Людового.

НОВІ ПОСЛИ.

До сойму вїйдуть такі нові посли: на місце пок. міністра освіти Червінського з держ. листи ч. 1. селянин Карвацький з пінчевського повіту; на місце Ів. Домбського варшавський адвокат Криса (Центролів), на місце пос. М. *Галущинського* з виб. округи ч. 53. агроном із Городенки *Богд. Білинський*, на місце пос. Голувка з листи ч. 1. (Новгородок) рільник із барановецького повіту Курусь, на місце пос. Моравського, який зрікся мандату, вийде від ББ, Конярек, війт із села пов. Кутно.

АРЕШТУВАЛИ ВЛОМНИКА З „ПРОСВІТИ".

У суботу львівська поліція арештувала 26-літн. Антона Порадюка (Замарстинів, Вузька 6), кілька разів караного вломника. Йому закидають, що підчас похоронів голови М. Галущинського розбив касу Т-ва „Просвіти", відки забрав дрібну готівку, а векслі й зол. хрест лишив.

ЛЮБОВНА ДРАМА НА ЗНЕСІННІ.

Вчора після полудня при вул. Торовій на Знесінні Рудольф Скарка стрілом із револьвера поранив важко свою любку Вол. Чижову, розлючений сценою заздрости, якою його привитала. Три дальші стріли позбавили життя нещасного злочинця, свідомість злочину привела його до самовбивства.

КАТАСТРОФА АВТОБУСУ БІЛЯ БОРИСЛАВА.

Вчора після полудня на шляху між Бориславом і Дрогобичем, в селі Губичі, приключилася автобусова катастрофа. Автобус Льв. 91927 поховзнувся на слизькій дорозі та задом вдарив об телеграфічний стовп. Кадовб авта відірвався від мотору й розбився. До лічниці в Дрогобичі відвезли чотирьох важко ранених підчас випадку.

ТАЄМНИЙ ЛІТАК У ПЕРЕЛЕТІ НАД РИМОМ.

Летючки проти Мусоліні.

Повідомляють з Риму, що в суботу вечором появився над Римом таємний літак і розкидав на місто летючки, які взивали короля до знесення диктатури. Влада вислала за літаком погоню. Догадуються, що літак походить з Корсики. На летючках був підпис: „міжнародній аліянс".

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В АНГЛІЇ.

У Глезгові демонстрували в ночі з пятниці на суботу великі юрби людей на знак протесту проти арештування учасників демонстрації з минулої ночі. Прийшло до сутички поліції з демонстрантами. Демонстранти били полісменів палицями, фляшками, всеж таки поліція розігнала їх гумовими палицями.

Безробітні поділилися на гуртки, повибивали шиби крамниць і ограбили вистави. Поліцію обкидали відломками шиб. До найзавзятішої сутички прийшло біля будинку гол. станиці поліції. Демонстранти стріляли. Було кільканацятьох ранених, у цьому кількох полісменів. У заворушеннях брало участь дуже багато жінок. Вони розшалілі, в одежі пірваній на ганчірки йшли попереду мущин.

Щойно на світанку настав спокій. На вулицях середмістя побите скло, товари, погублені з ограблених крамниць, ганчірки з одягів. Поліція в Глезгові дістала підмогу з околичних міст.

Арештували 49 демонстрантів.

БІЛЬШОВИКИ ХОТІЛИ ЗАБРАТИ МОНГОЛЬСЬКОГО „БОГА".

До Монголії приїхав був „живий бог" Панчем Ляма. Юрби монголів ішли до Халхи, себто до більшовицької частинни Монголії, щоби наражджуватися, як боротися з комуністами. Панчем Ляма виступав часто проти гніту й безправя в СРСР.

Щоби перешкодити Панчем Лямі виступати проти комуністів, агенти III. інтернаціоналу постановили схопити „живого бога" підчас його побуту в Ґандзурі, місті над більшовицьким кордоном. Мали це зробити підчас богослуження при помочі кількох молодих монголів. Про все довідалася влада в Халхі й не допустила до замаху на „живого бога". Вістка, що більшовики хотіли схопити „живого бога", викликала протибільшовицькі заворушення.

ПОМЕР СИН БУВШ. КОРОЛЯ АЛЬФОНСА.

Б. еспанський інфант Хаймез захорів підчас прогульки до Шантілі (у Франції). Помер години після того, як вернувся до дому. Лікарі ствердили, що причиною смерти була ангіна.

СПОРТ.

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ

Львів. Леґія—Лехія 1:0 (1:0).
Краків. Гарбарня—Краковія 4:2 (3:0).
Лодзь. ЛКС—Чорні 2:1 (1:0).
Познань. Висла—Варта 2:1 (0:0).

ЗА ВХІД ДО ЛІҐИ.

Лодзь. ЛТСҐ—Леґія 2:2 (1:1).
Ліпіни Напшуд—Подґуже 3:0 (воковер, тому, що Подґуже не ставилося).
Берестя. 1. п. п. леґ.—82. п. п. 5:1 (0:1).
Торунь. Ґриф—Скра 3:0 (воковер, тому що Скра не ставилася).
Рівне. 22. п. п. (Седльці)—ВКС (Рівне) 7:2.

ЗА ВХІД ДО А-КЛЯСИ.

Борислав. Гірка (Ст.)—Кадімаг (Бор.) 1:1.
Перемишль. Бяли Орел—Чувай 1:1 (1:0).

ЗА ВХІД ДО Б-КЛЯСИ.

Станиславів. Адміра (Ст.)—Дрор (Коломия) 6:1.

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Україна—Гасмонея 1:1 (1:0).

До цих змагань виступили обі дружини в напів резервових складах. Україна з Грещуком та Сичом на обороні і Кобаяром на середині помочі мала увесь час помітну перевагу, одначе напад її запропащував усі найпевніші позиції. Одинокого голя для України стрілив у першій половині Воробець, але необставлений як слід Борсуком (що грав тільки в другій половині) лівий крайник Гасмонеї вспів потім вирівняти. У 25. мін. прийшло на грищі до рідкого в наших відносинах випадку, а саме Грещук, відбираючи мяч томуж криловому, ударився з ним нехотячи так, що мабуть зломив ногу і його мусіло забрати ратункове поготівля. Саме тоді став падати сильний дощ і судія п. Бреаден відсвистав змагання. Видців до 400.

Кор. Гута. Погонь—Амат. КС. 3:2 (1:0).
Варшава. Полонія—Ґвязда 2:0 (1:0).

МІЖМІСТОВІ ЗМАГАННЯ.

Варшава. Макабі (Чернівці)—Макабі (Варшава) 1:0 (1:0).
Варшава. Варшавянка-Макабі (Ч.) 4:1 (3:0)

МІЖДЕРЖАВНІ ЗМАГАННЯ.

Будапешт. Мадярщина—Румунія 4:0 змагання за амат. чаш.

Для безробітних.

Міністерство комунікацій видало розпорядок в справі побирання в залізничих касах доплат для безробітних. Додаткові оплати будуть побирані почавши від 15. ц. м. від кожного залізничого білету, багажового квіту і в товаровій касі. Білети в ціні до 2 зол. вільні від доплати. Міністерство надіється осягнути з цього джерела 5 мілїонів зол. Висоту оплати означено на 10 с. від кожних розпочатих 10 зол. ціни білету, 50 с. від кожного багажового квіту і півтора золотого від вагонових транспортів.

Проти дальшого зброєння.

Конференція міжпарляментарної унії в Букарешті обговорювала 2. ц. м. справу розброєння. Німецька делеґація зголосила поправку до виладженої резолюції, додаючи, що розаброєнева конференція в Женеві повинна довести до міжнародньої конвенції, опертої на принципі рівности всіх народів, яка унеможливила би перегони в зброєннях, що викликують конечність нових воєн. Французька й бельгійська делеґація предложила створити міждержавну дефензивну силу збройну, віддану в розпорядження Союзу Народів. Американський делеґат заявив, що перш усього треба зредукувати зброєння, бо інакше авторитет Союзу Народів буде безсильним.

Банкова катастрофа
в Америці.

На основі вісток з Вашінґтону, банкова катастрофа в Зединених Державах приймає щораз ґрізніші розміри. Обчислено урядово, що в 1930 р. 5 прц. американських банків припинило виплати. 1345 фінансових установ мусіло закрити свої домівки. Цього року ситуація погіршилася. По конець вересня збанкротувало вже 1098 банків. „Амерікан Банкерс“ подає, що наслідком припинення виплат цими банками пропало понад 764 мілїонів долярів.

Консолїдація Китаю.

Всякі познаки вказують на те, що японська акція в Манджурії веде до внутрішньої консолідації Китаю. Конфлікт між кантонським і нанкінським урядом покищо притих, а саме на основі обосторонньої постанови скликати незабаром конференцію, що має радити над реорґанізацією центрального уряду. Протикомуністичну головну кватиру в Нан-чані розвязано. Довголітні протикомуністичні діячі зголосились пристати до акції проти Японії. Протияпонська бойкотова організація знаходить дуже прихильний ґрунт серед китайського населення, викликуючи занепокоєння японських промисловців. Сепаратистичний рух в Манджурії уважають японською махінацією.

В осінному сезоні політичних процесів.

ПІДПАЛИ ПЕРЕД БЕРЕЖАНСЬКИМ СУДОМ.

Після шестиденної розправи перед лавою присяглих в Бережанах, запав 29. IX. ц. р. присуд в процесі проти 10 молодих людей з Конюх і Ценева за приналежність до УВО, розповсюджування „Сурми“ та підпал кольоніста Ос. Вітка в Ценеві у вересні мин. року.

На основі затверджуючого вердикту, засудив трибунал Ів. Атаманчука на 7 літ тяжкої вязниці, Дм. Білоуса на 3 л., М. Микитюка і Корнецького на два роки, М. Барана на 5 літ, В. Процика на 2 роки а В. Сеника і Ф. Назара на 10 місяців. Боронили д-р Бемко і д-р Західний.

ПОЛІТ. ПРОЦЕСИ В ЖОВТНІ У ЛЬВОВІ.

Як подавали ми вже давніше, перед львівською лавою суддів присяглих відбудеться в цьому місяці ряд політ. процесів проти українців. І так 12. ц. м. розпічнеться процес проти Джиджори, Ос. Гука і тов. з Бучаччини і Чортківщини, яким закидують участь у минулорічних підпалах.

19. ц. м. пічнеться процес проти В. Кравціва, В. Кинша і 12 товаришів, що потриває 6 тижнів. Їм закидують приналежність до УВО і ОУН а деяким також участь в нападі на почт. амбулянс під Вібркою в мин. році. Справу цю розглядатиме окремо вильосована лава суддів присяглих.

Вкінці 22. X. стане перед судом Ол. Вислоцький б. посол УНДО з Брідщини, під замітом вилошування підбурюючих промов.

Про речинець розправи д-ра О. Когута, б. посла з УСРП, що мала відбутися 7. ц. м., а яку пересунено на пізніше, подамо, як лише одержимо точніші дані.

Загострення внутрішнього положення Німеччини.

Три найбільші централі професійних союзів, що обєднують більшість зорганізованих робітників і державних службовців на терені Німеччини, оголосили відозву, в якій стверджують, що господарські провідні кола показалися незгідними приборкати власними силами крізу й тому держава мусить розпочати плянову інтервенцію в господарських справах. Відозва виступає проти спроби звалити вину за господарську катастрофу Німеччини на соціяльну і зарібкову політику. На ділі вина за господарську крізу випливає з політичних конфліктів і недовіря. Положення загострилось наслідком форсування політики, яку Німеччина управляє від півтора року. Політика інтересів, яку управляє союз працедавців, не може довести до обєднання спільних зусиль задля поладнання господарської крізи. На всякий випадок робітничі маси не можуть без боротьби зректися своїх найважніших соціяльних здобутків.

Одночасно в цілій Німеччині йде боротьба за тарифові умови. Підприємці виповідають дотеперішні умови й домагаються знижки зарібкових платень на 25 прц. Рішучий спротив професійних союзів проти обниження зарібків утруднив значно ситуацію Брінінга, який мірукував, що редукція платень може ще більше загострити положення, і тому він рішився відложити редукцію. Сильну опозицію проти уряду викликало скорочення часу побирання безробітними підмог з 26 на 20 місяців. Цей крок був подиктований погіршенням фінансової ситуації держави. Буджетовий дефіцит держави зріс в останніх часах до 1200 мілїонів марок. Резерви, добуті наслідком мораторії Гувера, вже зужиті й тому уряд приневолений до нових буджетових ощадностей.

Важке внутрішнє положення держави використовує комуністична агітація, яка викликала в рурському басейні ґрізні робітничі заворушення. В Дуйсбурзі безробітні нападали на склепи й грабили товари. В Дортмунді прийшло до кривавих сутичок з поліцією. В Есені вибухнув страйк і робітники знищили залізничий шлях до копальні Брассерт.

Загострена фінансова ситуація спонукала уряд до енерґічних розпоряджень, щоби припинити відплив заграничних девіз. Дня 2. ц. м. появився урядовий декрет у справі обороту девізами. Сума девіз, вільна від обовязку зголошувати, обнижена із 1000 марок на 200. Розпоряджати ними можуть тільки особи повнолітні, що виказуються документами подорожі. Всякі девізи, добуті приватними експортерами, слід продати до трьох днів державному банкові. Довіз заграничних товарів до Німеччини обмежений до крайности. Набувати золото вільно тільки за дозволом влади.

—o—

Робітничі заворушення в Анґлії.

В Ґлесґов відбулося віче 50.000 осіб з метою запротестувати проти зменшення допомоги для безробітних. Підчас розбивання віча поліція арештувала 12 осіб. Товпа потурбувала поліцаїв. В Ґернгейд повторилися манїфестації серед ночі. Коли поліція прийшла на інтервенцію, обкидали її демостранти харчевими продуктами з розграблених склепів.

Еспанські жінки здобули виборчі права.

Повідомляють з Мадриду, що кортези 160 голосами проти 121 приняли розділ конституції, яким признали жінкам виборчі права. Мужчини й жінки мають право ставати до виборів після 20-тьох літ життя.

—o—

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **ОО. Катехитам і Парохам до відома!** Кооп. „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трьома Впреосв. Ординаріятами. 1. **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0·80 зол.,** 2. **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна 1·50 зол.,** які гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Попирайте кооперативне, шкільне видавництво! 412 9—10

— **Ще в справі української коедукаційної ґімназії в Рогатині.** У вчорашній оповістці про урухомлення ґімназії в Рогатині зайшла мимовільна друкарська похибка, яку сьогодня простуємо: Кураторія дала дозвіл на ведення в цьому шкільному році тільки **сімох** кляс (I.—VII.); осьма кляса буде щойно від шк. р. 1932/3.
— **Головна Управа „Р. Ш.“**

— **З львівської хроніки.** Нещасливе кохання привело до самогубства 25-літню М. Клюг. Минулої суботи струїлася вона світильним газом. — З горища П. Літманова при вул. Коперника 32 зникло біля варт. 700 зол. — При вул. св. Мартина зникла готівка 1000 зол. В. Вікшни крізь відчинені двері. — Крізь відчинене вікно Каз. Старка при вул. Зборівській зникло вбрання невідомої вартости. — З мешкання пр. Ст. Нараївського при вул. Глинянській забрав злодій золоті дрібниці варт. 2000 зол. — Пропали два килими варт. 1000 зол. із ґанку Луції Прав при вул. Шайнохи. — З ресторану Гросмана при вул. Льва Сапіги зникло разом із невідомими нічними гостями 250 зол. та тютюневі вироби.— Осип Бравн віддав свій годинник до направи годинникареві Ос. Бакроєві при вул. Галицькій, а тепер годинникар не хоче повернути годинника варт. 300 зол. — Тягаровий віз Боремського ушкодив трамвай „4“ на вул. Сикстуській.

— **Вийшли на волю** дверник і покоївка вілли Сестер Служебниць у Трускавці, арештовані в звязку з убивством пос. Голувка.

— **З краєвої хроніки.** Підчас військових вправ біля містечка Поморян на відділ піхоти впало кілька гарматніх стрілен. Дальшу обстрілку здержали ракетами. Відломки 7.5 цм. стрільна поранили 3 рядовиків. — Ів. Граб із Зашкова терпів на безсонницю. Це так сприкрило йому життя, що він оноді повісився. — Родинні незгодини штовхнули до самогубства Івана Сумиграя в Лозах Костюківських, ярославського повіту.

— **Мусоліні має внука.** Найстарша дочка італійського диктатора Едда, дружина представника Італії в Шангаю гр. Ціано, повила сина.

— **Лїндберґ вирятований з смертоносної купелі.** Корабель — база для літаків „Гермес“ вирятував полк. Лїндберґа й його жінку. Літак Лїндберґа перевернувся на ріці Ян-Це-Кіян і хвилі ріки могли затопити першого переможця океану.

— **Мав неабияке щастя.** Нюйорський пияниця Фрон Гусей заснув на рейках підземельної залізниці. Три поїзди, що переїхали над ним не збудили його, щойно, коли перестаралли звороти перед приїздом четвертого, він збудився. Тоді відпроваджено „щасливця“ до доли...

— **Нурмі у Берліні.** На леґкоатлетичних міжнародніх змаганнях світовий змагун у бігу Нурмі пробіг 5000 м. в часі 14:47.6 перед берлінцем Зерінґом, який добув останній рекорд Німеччини.

— **Фільма без мущин.** Чікаґівський фабрикант покрив кошти фільми „Похід божевільних“. В фільмі грають виключно самі жінки. Були до досі кілька проб випущення фільми без жінок, але переважно з військового життя.

— **„Десять заповідей“ японця.** Японці дуже дбайливі про добре виховання дітвори. В школі вчиться молодь ріжних пісень, які розвивають у діточих серцях любов до рідної землі, в мальовних картинах змальовують її минуле та вчать посвяти для батьківщини. Наводимо десять заповідей японської етики: 1. Найбільша чеснота — вірність мікадові. 2. Смирність перед батьками, це вислів любови й привязання. 3. Брати й сестри живуть у згоді та приязні. 4. Кожний обовязаний до помочи бідному в доброму ділі, злі підшепти приятеля й ворога відкинути. 5. Обминати облуду. 6. Події вчать, що чинити дальше. 7. Доки можеш, розвеселяй сумних. 8. Недуга входить крізь уста: уникай переїдження й перепоєння. 9. Роби лиш те, що позволяє твоя совість. 10. Нічого не відмовляй коли просить — батьківщина.

— Нова крематорія в Празі. Коштом 10 міл. чеських корон вибудували у Празі нову, велику крематорію. В дотеперішній малій крематорії спалили мин. року 2.300 трупів.

— Майже сто природничих музеїв у Чехословаччині Після найновіших підсумків є у Чехословаччині майже сто природничих музеїв, розкинених по містах і містечках.

— „Говорять про мир, а готують війну“. В Тульоні спустили на воду нову підводну лодку „Рубіс“, тонажу 700 тон, довжини 66 метрів та 7.1 м. ширини. Нова лодка узброєна двома 75 мм. арматами і 6-ма метачами торпед.

— Забезпека від морської недуги. В Філядельфії перевели в останніх днях проби нового винаходу, який забезпечує корабель від колибання, а тимсамим береже подорожних перед морською недугою.

— На дні моря скарби для всіх. На дні океанів є велитенські скарби, не лише з потоплених кораблів, ще більше їх в морській воді, виказує хемічна розбірка. Коли перечислимо вартість золота й срібла, яке розпущене в морській воді, одержимо астрономічні цисла. Хоч на тону води випадає ледви 10 міліграмів срібла, то коли обчислимо всі води світу й тим чином „одержане“ з води срібло поділимо між 1.800 міліонів мешканців землі, кожний одержить „грудку“ срібла вартости 3,600.000 зол. Таким способом обчисляємо теж золото: тона води має 50 мілігр. золота, а на кожного мешканця землі припадає цього шляхотного металю вартости „лише“ 1,200.000.000 зол.

—o—

З кіна.

КІНО „КОПЕРНИК“ і „МАРУСЕНЬКА“: *„ВЕСЕЛИЙ ПОРУЧНИК“ із Морісом Шевальє.*

Оперетка Штравса „Чар вальса“ в новій фільмовій редакції має не менше успіху на екрані, як на сцені. Між фільмами з останньої доби здебільша сумними або нудко-сентиментальними, вона блестить гумором. Сентименталізм наддунайської столиці з т. зв. старих добрих часів має своєрідний перчик, як і вальси Штравса. Шевальє співає мімікою і його розуміють навіть ті, що не розуміють ні слова по англійськи. Його усмішка недурно підбиває серця королів, королівен і власників фільмових підприємств в Америці.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Уляна Кравченко: ДЛЯ НЕЇ ВСЕ! Поезії. Ст. 128. Коломия, 1931. Накладом „Загальної Книгозбірні“.

ОДНА ЧАРКА, протиалькогольна читанка. Ст. 32. Львів 1931. Накладом „Відродження“.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ на 1932 рік. Ст. 160. Львів 1931. Накладом В-ва „Червона Калина“.

ВЕСЕЛИЙ КАЛЕНДАР на рік 1932. Рік вид. IX. Ст. 80°. Львів 1931. Накладом В-ва „Русалка“.

КАЛЕНДАР „ДНІПРО“ 1932. Річник IX. Накладом Українського Т-ва Допомоги Емігрантцам з України у Львові. Ст. 124°

ЖУРНАЛИ.

НОВА ХАТА, журнал для плекання домашної культури, виходить раз у місяць. Рік VII. Львів, жовтень 1931. Ч. 10. Зміст: Софія Русова: Дніпрова Чайка. І. Г.: З приводу виставки народнього мистецтва. К. М.: Та, що виховала Бальзака. С. Яблонська: Гостина у берберів. Л. Б-ка: Маряна чи Грета? Дещо про новітню спальню. Дніпрова Чайка: Плавні горять. П. М.: Український мистецький гурток „Спокій“. Інж. М. Боровський: Мід то здоровля. Д-р Софія Парфанович: Конституція й її значіння для жіночої психіки. О. Заклинська: Віджива молоді. Ріжні вісті. Нові книжки. Ілюстрації.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ілюстрований журнал історії та побуту. III. р. Число 10. Жовтень 1931. Зміст: Перегомоном. Венгринович: Уривки з мого щоденника. Олег Ключенко: Ґенералітет УГА. І. К.: Битва під Зборовом 1649 р. Василь Кучабський: Зовнішньо-політичне положення обєднаних українських армій у „Чотирокутнику Смерти“ в липні—серпні 1919. М. А.: В Юнацькій Школі. Р. С.: Окремий Стрілецький Запорожський Курінь. Л. Бачинський: Сумна доля. Бібліографія. Нові книжки.

КІНО, двотижневий журнал кінематографії. II. рік вид. Ч. 19.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, тижневик для українского жіноцтва. Р. VII. Ч. 37—38. Коломия, 4. X. 1931.

ЗИЗ, двотижневик сатири й гумору. Р. VIII Ч. 13. Львів, 1. жовтня 1931.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 3.X. 1931 за масло експортове і десерове пріма —·— зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., конвець 5·50 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 6. жовтня, година 7·30 веч. „Буря в склянці води“, комедія Ястшембец-Залевського.

Театр Ріжнородностей:

Понеділок, 5. жовтня, година 7·3 веч. „Коли вернешся?“.

Вівторок, 6. жовтня, година 7·30 веч. „Коли вернешся?“.

Четвер, 7. жовтня, година 7·30 веч. „Моральність пані Дульської“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Десятьох із Павяка“.

ЛЕВ: „Десятьох із Павяка“.

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник“ (Моріс Шевальє.)

МІРАЖ: „Коли кохання пробуджується“.

ОАЗА: Звукова фільма „Король промаків“.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Давид Гольдер“ і тижневик Фокса.

ПАН: „Звукова фільма: „Монте Карльо“.

ПАСАЖ: „Караюча рука“ (Гут Гібста) й додатки.

ПРОМІНЬ: „Кохання та сльози Шопена“.

СОНЦЕ: „Ґраф Монте Хрісто“ (2 серії).

СТИЛЬВЕ: „Студент із Праги“ та звукова комедія“.

УЦІХА: „Пат і Патахон у тарапатах“, „Жінка, яка бажає гріху“ (Нора Ней).

ХИМЕРА: „Неаполь співаюче місто“, (І. Кепура, Б. Гельм).

Програма радіо.

Вівторок, 6. жовтня 1931.

Липськ (295,3) 19.20 Любовні вальці. **Моравська Острава** (263,4) 16.00 Концерт. **Льондон** (356,3) 15.00 Легенький концерт. 22.25 Танкова музика. **Гамбурґ** (372,2) 20.00 Симфонічний концерт. **Букарешт** 17.00 Легка румунська музика. 20.00 Концерт. **Сотенс** (403,8) 21.40 Літературний вечір. **Берлін** (419) 20.00 Година невідомих. 20.50 Танковий вечір. **Харків** (426) 15.00 Концерт для дітвори. **Рим** (435,4) 20.00 Музика плит. 22.00 Опера „Дафне“. **Гельсінґфорс** (453,2) 17.00 Пісні. **Лянґенберґ** (472,4) 17.00 Концерт. 20.00 Всячина. **Прага** (486,2) З Театру Народи. **Мілано** (500,8) 21.00 Концерт. **Відень** (516,4) 18.40 „Злочини серед молоді“. 19.30 Передача з опери. **Рига** (5,5) 16.00 Мандоліни. **Будапешт** (550,5) 19.15 Угорські мельодії. 22.30 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 18.15 Сальоновий квінтет. **Ленінград** (1000) 18.00 Передача з опери. **Осльо** (1071,4) 20.00 Концерт. **Москва** (1481) 18.15 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 1800 „Соціялізм, як світогляд“. **Париж** (1724,1) 20.30 Грамофонові плити.

Середа, 7. жовтня 1931.

Липськ (295,3) 19.30 Танкова музика. **Моравська Острава** (263,4) 15.00 Концерт. **Льондон** (356,3) 23.35 Танкова музика. **Гамбурґ** (372,2) 16.30 Збірний концерт. **Букарешт** (394,2) 20.45 Фортепян. **Сотенс** (403,8) 20.00 „Магія й чародійство“. **Харків** (426) 18.30 Відчит. 20.00 Концерт. **Рим** (441,2) 17.30 Приступний концерт. **Лянґенберґ** (474,4) 20.00 Народні пісні Сардинії. **Прага** (486,2) 20.00 Концерт. **Мілано** (500,8) 19.15 Музична всячина. **Брукселя** (508,5) 21.00 Військовий концерт. **Відень** (516,4) 17.00 Співацький вечір. **Рига** (524,5) 19.03 Оперетка „Вояк із чоколяди“. **Будапешт** (550,5) 20.00 Пісні. **Любляна** (575,8) 20.30 Оперові співи. **Ленінград** (1000) 18.30 Вечір музично-літературний. **Осльо** (1071,4) 22.35 Танкова музика. **Москва** (1481) 19.30 Відчит. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 18.30 „Доля людей у Шекспіра“. **Париж** (1724,1) 19.00 Музика плит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок 6. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час із Варшави. 12·10 Про погоду дня. 12·15, 14·45, 15·45, 16·15, 16·40, 19·30 Грамофонові плити. 15·05 Господарський комунікат. 15·15 Летунська хвилина. 15·25 „Про зберігання ярин і овочів“. 15·50 Передача з Варшави для дітвори: „Господарський жовтень“. „Як Тома Едісон став телеграфістом“. 16·20 Передача з Варшави „Життя підземельних вод“. 17·10 „Остання любов князя „пане Любчику“. 17·35 Симфонічний концерт з Варшави 18·50 Всячина. 19·15 „Побідний похід переможених“. 19·45 Пресовий радієвий денник. 20·00 „Демостен Франції“. 20·15 Концерт. 21·00 „Квітка в бутоньєрці“. 22·40 Легкий концерт. 22·40 Доповнення денника. 22·55 Легка танкова музика.

Середа 7. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрон. час із Варшави. 12·10 Про погоду дня. 12·15, 15·25, 15·50, 16·15, 19·45, 21·15, 22·10 Грамофонові плити. 15·05 Львівський пластовий кутик. 16.00 Англійська мова. 16·20 „Польовання на оленів“. 16·?0 Польські пісні. 17·10 Відчит. 17·35 Збірний концерт. 18·50 Всячина. 19·15 Листування 19·25 „Летунські новини“. 19·45 Радієвий денник. 20·00 Музичний фейлєтон. 20·15 Польська народня музика. 21·00 Передача з Варшави „Адмірал“. 21·20 Концерт у честь Шуберта. 22·30 Передача з Кракова „З особистих мотивів у житті й творчости Конрада“. 22·45 Комунікати з Варшави. 23—24 Танкова музика з „Школької каварні“.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.